

Adatlap

2017. március

CPT/Inf(2017)3

Az adatlapok kiadása a CPT főtitkárának hatáskörébe tartozik.

A cél annak a bemutatása, hogy a CPT milyen normákat fogadott el különböző lényeges kérdésekben. Ugyanakkor a felsorolás nem teljes körű, különösen ami a CPT országlátogatásairól szóló jelentésekre való hivatkozásokat illeti.

Idegenrendészeti őrizet

Bevezető

- Az idegenrendészeti őrizet a CPT munkájának az egyik kiemelt pontja. Több száz olyan helyet látogatott meg, ahol idegenforgalmi őrizetben tartanak embereket, és kidolgozott egy részletes normarendszert.
- A CPT normái azokra a jogi alapelvekre épülnek, melyek olyan nemzetközi (emberi jogi) jogforrásokból erednek, mint az európai emberi jogi konvenció (EJEE),¹ a Miniszteri Bizottság húsz iránymutatása a kényszerű visszatérésről,² az Egyesült Nemzetek (ENSZ) vonatkozó egyezményei és az Európai Unió (EU) 2008-as visszatérési irányelve.³
- Egy külföldi állampolgárt megfosztható személyes szabadságától abban az esetben, ha (állítólagosan) megsértette az idegenekre vonatkozó jogszabályokat, mint például törvénytelen belépés az országba, törvénytelen tartózkodás, stb. Az ilyen fajta őrizetbe vételre gyakran úgy hivatkoznak, mint „idegenrendészeti őrizetre”, amely az adminisztratív fogva tartás egyik formája az Európa Tanács legtöbb tagállamában.
- Az EJEE 5 cikkelye szerint a szabadságtól való megfosztásnak ez a módja engedélyezett, feltéve ha ezt az intézkedést vagy deportálás céljából hajtják végre, vagy pedig azért, hogy megakadályozzák az engedély nélküli belépést az ország területére. Az illegális migránsok szabadságtól való megfosztása nem lehet sem önkényes, sem pedig az idegenrendészeti jogszabályok (állítólagos) megsértésének az automatikus következménye. Más szóval, az idegenrendészeti őrizet kivételes, arányos és ennek megfelelően egyedi intézkedés kell, hogy legyen, következésképpen individuális eszköz az országba való törvénytelen belépés megelőzése céljából.
- Az idegenrendészeti őrizet, adminisztratív jellegének megfelelően, nem lehet büntető jellegű: nem szankció és nem büntetés. Ennek megfelelően az idegenrendészeti fogvatartottakat olyan rendszerben és olyan anyagi körülmények között kell fogva tartani, amely megfelel a jogi helyzetüknek.

¹ Különösen a 3., 5. és 8. cikkelyek.

² CM(2005)40 végleges, 2005. május 9.; különösen a 10. és 11. iránymutatások.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról. Ez az irányelv az Európai Unió valamennyi Tagállamára vonatkozik, kivéve az Egyesült Királyságot és Írországot. Amennyiben azokra alkalmazzák, akik engedély nélkül lépnek be az ország területére, vonatkozik Dániára és a társult schengeni országokra (Írország, Liechtenstein, Norvégia és Svájc) is.

- A „menedékkérők” nem „idegenrendészeti fogvatartottak”, bár az érintett személyek azzá is válhatnak, amennyiben a menedékkérelmüket elutasítják, és visszavonják az engedélyüket az országban való tartózkodásra.

1. Az őrizetbe vétel, mint utolsó lehetőség

- A szabadságtól való megfosztás az idegenrendészeti jogszabályok alapján utolsó **lehetőség** kell, hogy legyen, amely kizárólag minden egyes eset alapos és egyéni kivizsgálása alapján alkalmazható. Emellett kizárólag úgy folytatható, ha a szükségességét időről időre felülvizsgálják. Ahol csak lehetséges, alternatív (fogva tartás nélküli) intézkedéseket kell kidolgozni és alkalmazni.⁴
- Amennyiben a **menedékkérőket** megfosztják a szabadságuktól kivételes intézkedésként, kérelmük elbírálásáig, széles körű biztonsági garanciákat kell kapniuk a státuszuknak megfelelően, az illegális migránsokra vonatkozó jogszabályokon túlmenően, és elkülönítve kell őket fogva tartani azoktól a külföldi állampolgároktól, akik nem nyújtottak be nemzetközi védelem iránti kérelmet.⁵
- Ha egy család több tagját tartják fogva az idegenrendészeti jogszabályok alapján, mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy elkerüljék a család szétszakítását.⁶
- A CPT azon az állásponton van, hogy ha embereket idegenrendészeti jogszabályok alapján hosszabb ideig tartanak őrizetben, **időkorlát** és a szabadon bocsájtás **lehetőségének** tisztázása nélkül, az könnyen tekinthető embertelen bánásmódnak.⁷

2. Biztonsági garanciák a fogva tartás során

- A szabadságtól való megfosztást minden esetben szabályszerű egyéni őrizetbevételi paranccsal kell alátámasztani, amelyet azonnal be kell tudni mutatni abban a létesítményben, ahol az érintett személyt fogva tartják; az őrizetbevételi parancsot pedig a szabadságtól való megfosztás megtörténte után ki kell állítani, amilyen hamar csak lehetséges. Ez az alapkövetelmény egyaránt érvényes minden illegális migránsra, akit megfosztottak a szabadságától. Ezen túlmenően, erősödnek a rendvédelmi szervek által fogva tartott személyekre vonatkozó biztonsági garanciák, ha egyetlen összefoglaló fogva tartási nyilvántartást vezetnek minden ilyen személyről, amelyben minden szempontból ismertetik a fogva tartást, és valamennyi ezzel kapcsolatban tett intézkedést.⁸
- Az őrizetbe vett illegális migránsok attól a pillanattól kezdődően, amikor megfosztották őket a szabadságuktól, három alapvető jogot élveznek, a fogva tartott személyek más kategóriáihoz hasonlóan. Ezek a jogok a következők: (1) ügyvédhez való jog, (2) orvoshoz való jog, valamint (3) legyen lehetősége tájékoztatni választása szerint egy hozzátartozóját vagy egy harmadik felet a fogva tartási intézkedésről.⁹

⁴[Málta: 2014-es látogatás 14. bekezdés; Szerbia és Montenegró: 2004-es látogatás 65. bekezdés.](#)

⁵[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 76. bekezdés; Spanyolország: 2014-es látogatás 9. bekezdés.](#)

⁶[Németország: 2005-ös látogatás 56. bekezdés; 19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 87. bekezdés.](#)

⁷[Bulgária: 2008-as látogatás 29. bekezdés.](#)

⁸[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 85. bekezdés.](#)

⁹[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 81. bekezdés.](#)

- Az ügyvédi segítséghez való jognak magában kell foglalnia azt a jogot, hogy négyszemközt beszélhessen egy ügyvéddel, és azt is, hogy jogi tanácsot kérhessen a tartózkodással, a fogva tartással és a deportálással kapcsolatos kérdésekben. Ez azt is jelenti, hogy amikor az illegális migránsok nincsenek abban a helyzetben, hogy maguk fogadjanak fel és fizessenek meg egy ügyvédet, ingyenes jogsegélyben kell őket részesíteni.¹⁰
- Minden újonnan érkezett fogvatartottnál haladéktalanul egészségügyi vizsgálatot kell végezni, amelyet orvosnak, vagy egy orvos irányítása alatt álló szakképzett ápolónak kell elvégeznie.¹¹
- Egy szabadon választott rokon vagy harmadik személy értesítése a fogva tartási intézkedésről sokkal könnyebb akkor, ha az illegális migránsok megtarthatják vagy legalább használhatják a mobiltelefonjukat a szabadságuktól való megfosztás során.¹²
- A fenti három alapvető biztonsági garancia mellett a nemzetközi jog a fogva tartott illegális migránsnak azt a jogát is elismeri, hogy konzuli segítséget kérjen. Ugyanakkor, mivel nem biztos, hogy minden illegális migráns kapcsolatba kíván lépni a saját országa hatóságaival, az érintett személyre kell bízni, hogy kíván-e élni ezzel a jogával.¹³
- A fogva tartott illegális migránsokat haladéktalanul és kifejezetten tájékoztatni kell a jogaikról és a rájuk vonatkozó eljárásról olyan nyelven, amelyet megértenek. Ebből a célból minden olyan személynek, akit idegenrendészeti őrizetben tartanak, dokumentált módon el kell juttatni ezeket az információkat, a dokumentumot pedig azon a nyelven kell rendelkezésre bocsátani, amely a leginkább használatos az érintett személyek körében, és ha szükséges, tolmácsolást is biztosítani kell. Az érintett személyekkel írásban meg kell erősíteni, hogy tájékoztatták őket a jogaikról olyan nyelven, amelyet megértenek.¹⁴
- Ha szükséges, a külföldi állampolgárok számára szakképzett tolmácsokat kell biztosítani. Alapelve, hogy kerülni kell a többi fogva tartott személy segítségét a tolmácsolásban.¹⁵
- A fogva tartott illegális migráns számára minden lehetőséget meg kell adni, hogy érdemi kapcsolatot tarthasson fenn a külvilággal, és rendszeresen lehetővé kell tenni számára egy telefon vagy a saját mobiltelefonja használatát.¹⁶
- Intézkedni kell annak érdekében, hogy a szabadságuktól megfosztott illegális migránsoknak folyamatosan legyen **lehetőségük** ügyvéddel vagy orvossal beszélni, nem-kormányzati szervezetek tagjainak, családtagoknak vagy más, általuk megválasztott személyeknek a látogatásait fogadni, és velük telefonon kapcsolatot tartani.¹⁷
- Mind az idegenrendészeti fogvatartottak, mind pedig a személyzet érdeke az, hogy egyértelmű házirend legyen minden fogvatartási létesítményben, és az legyen nyomtatott formában elérhető minden szükséges nyelven.¹⁸

¹⁰[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 82. bekezdés.](#)

¹¹[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 82. bekezdés.](#)

¹²[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 82. bekezdés.](#)

¹³[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 83. bekezdés.](#)

¹⁴[Hollandia \(Antillák\): 2007-es látogatás 36. bekezdés. Románia: 2006-os látogatás 61. bekezdés.](#)

¹⁵[Bulgária: 2010-es látogatás, 53. bekezdés.](#)

¹⁶[Magyarország: 2015-es látogatás, 70. bekezdés, 19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 79. bekezdés. Szerbia és Montenegró: 2004-es látogatás 78. bekezdés.](#)

¹⁷[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 87. bekezdés.](#)

¹⁸[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 88. bekezdés.](#)

- A fogva tartott illegális migránsoknak legyen lehetőségük hatékony jogorvoslatra, melynek részeként egy bírói testület rövid időn belül döntsön arról, hogy törvényes-e a fogva tartásuk. A bírói felülvizsgálatnak tartalmaznia kell egy szóbeli meghallgatást ügyvédi segítség mellett, amelyet ingyenesen kell nyújtani azoknak a személyeknek, akik ezt nem tudják megfizetni, továbbá tolmácsot kell biztosítani (ha ez szükséges). Ezen túlmenően, a fogva tartott illegális migránsokat kifejezetten tájékoztatni kell **erről** a jogorvoslati **lehetőségről**. A fogva tartás meghosszabbításának a szükségességét **időről időre** egy független hatóságnak kell felülvizsgálnia.¹⁹

3. Megfelelő helyszín

- A börtön pusztá rendeltetésénél fogva nem megfelelő helyszín olyan személyek fogva tartásához, akiket nem gyanúsítanak bűncselekmények elkövetésével, és ilyenért nem is ítélték el.²⁰
- Az idegenrendészeti fogvatartottakat gyakran kezdetben „belépési pontnál található fogvatartási létesítményekben”, **repülőtéri** tranzitónákban és **rendőrkapitányságokon** tartják **őrizetben**. Nyilvánvaló, hogy ezek a létesítmények gyakran alkalmatlanok az elszállásolásra, különösen pedig a hosszabb tartózkodásra. Éppen ezért az abszolút minimumra kell korlátozni azt az időt, amit az idegenrendészeti fogvatartottak ezekben a létesítményekben töltenek²¹ (vagyis legyen rövidebb, mint 24 óra).
- Az idegenrendészeti jogszabályok alapján őrizetbe vett személyeket olyan központokban kell elhelyezni, amelyeket kifejezetten erre a célra alakítottak ki, és ahol a tárgyi feltételek és a fogvatartás rendje megfelel a jogi helyzetüknek. Ezeknek a létesítményeknek a kialakításakor és berendezésekor ügyelni kell arra, hogy amennyire csak lehet, ne legyenek börtönszerűek.²²
- A **női** fogvatartottakat olyan területen kell elhelyezni, amely elkülönül a férfi fogvatartottak elhelyezésére szolgáló területtől, és garantálni kell magánélet lehetőségét.²³

4. Megfelelő tárgyi feltételek hosszabb tartózkodások (24 órát meghaladó) esetére²⁴

- Az idegenrendészeti fogva tartási központok biztosítsanak olyan **megfelelően** bútorozott, tiszta és jó állapotban **lévő** elhelyezést, amely az érintettek létszámához mérten is **elegendő** lakóteret foglal magában.²⁵
- Ezekben a központokban legyen megfelelő (természetes és mesterséges) világítás, **szellőzés** és **fűtés**.²⁶
- Személyzeti hívókat kell felszerelni minden olyan fogva tartási területen, ahol nincs folyamatosan jelen a személyzet valamelyik tagja.²⁷

¹⁹[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 86. bekezdés.](#)

²⁰[Írország: 2014-es látogatás 19. bekezdés.](#)

²¹[7. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 27. bekezdés.](#)

²²[Málta: 2008-as látogatás 51. bekezdés.](#)

²³[Görögország: 2011-es látogatás 38. bekezdés.](#)

²⁴[Görögország: 2013-as látogatás 51. bekezdés.](#)

²⁵[„Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság”: 2014-es látogatás 113. bekezdés.](#)

²⁶[Ukrajna: 2002-es látogatás 62. bekezdés.](#)

²⁷[Görögország: 2011-es látogatás 38. bekezdés.](#)

- Minden fogva tartott személynek:
 - ágyat vagy priccset kell biztosítani, tiszta matraccal és tiszta takarókkal;²⁸
 - legyen lehetősége a toalett azonnali használatára, éjszaka is;²⁹
 - rendszeresen el kell látni alapvető tisztasági csomaggal (amelyben legyen megfelelő mennyiségű szappan, mosószer, toalettpapír, sampon, borotválkozási eszközök és fogkrém és egy fogkefe), ingyenesen;³⁰
 - legyen hozzáférése zuhanyhoz és meleg vízhez;³¹
 - lehetőséget kell adni arra, hogy a saját ruháit hordja ott tartózkodása alatt, ha ezek megfelelőek, és ha szükséges, ezeket lehessen mosatni és javíttatni;³²
 - meg kell kapnia a szükséges szereket és eszközöket ahhoz, hogy a lakókörletét tisztán tudja tartani;³³
 - kapnia kell olyan zárható raktározó helyet, ahol a személyes holmiját tarthatja;³⁴
 - jusson ételhez és ivóvízhez.³⁵ Az étkeztetésnél figyelembe kell venni a külföldi állampolgárok vallási előírásait és étkezési szokásait.³⁶

5. Nyílt rendszerű fogva tartás

- Az illegális migránsok fogva tartásának feltételei tükrözzék a szabadságtól való megfosztás jellegét, enyhébb korlátozásokkal és lehetőségekkel változatos tevékenységekre. A fogva tartási létesítményben a fogva tartott személyek szabadságának és mozgásának a korlátozása legyen a **lehető legkisebb mértékű**.³⁷
- Alapelv, hogy a fogva tartott illegális migránsoknak legyen szabadon hozzáférhető kültéri testmozgási lehetőségük a nap folyamán (vagyis lényegesen hosszabb ideig, mint napi egy óra), és a kültéri testmozgást szolgáló létesítmények legyenek megfelelően felszerelve (padok, eső ellen védett beállók, stb.).³⁸
- Minél hosszabb ideig tartanak valakit fogva, annál **sokrétűbb időtöltési lehetőségeket** kell **elérhetővé** tenni a számára.³⁹ Az idegenrendészeti őrizetben olyan hasznos időtöltési lehetőségeket kell biztosítani, többek között, mint a nyelvórák, informatikai/számítógépes tanfolyamok, kertészkedés, kézműves foglalkozások, főzés és az úgynevezett „kulturális konyhák.”⁴⁰

²⁸[Görögország: 2007-es látogatás 25. bekezdés.](#)

²⁹[Görögország: 2011-es látogatás 38. bekezdés.](#)

³⁰[Görögország: 2011-es látogatás 38. bekezdés.](#)

³¹[Görögország: 2013-as látogatás 51. bekezdés.](#)

³²[Horvátország: 2007-es látogatás 37. bekezdés.](#)

³³[„Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság”: 2014-es látogatás 120. bekezdés.](#)

³⁴[Horvátország: 2007-es látogatás 35. bekezdés.](#)

³⁵[Magyarország: 2005-ös látogatás 53. bekezdés.](#)

³⁶[„Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság”: 2014-es látogatás 120. bekezdés.](#)

³⁷[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 79. bekezdés.](#)

³⁸[Magyarország: 2015-ös látogatás 42. bekezdés. Franciaország: 2010-es látogatás 43. bekezdés. Ukrajna: 2009-es látogatás 62. bekezdés.](#)

³⁹[Ciprus: 2013-as látogatás 45. bekezdés.](#)

⁴⁰[Dánia: 2014-es látogatás 78. bekezdés; Egyesült Királyság: 2012-es látogatás 120. bekezdés.](#)

- Az idegenrendészeti őrizet céljára szolgáló központokban legyen hozzáférési **lehetőség** nappali foglalkozásokhoz, rádió/televízió és újságok/magazinok, valamint megfelelő rekreációs eszközökhöz (pl. társasjátékok, asztalitenisz, sport),⁴¹ legyenek ellátva könyvtárral és imaszobával.⁴²Minden foglalkoztató helyiségben legyen annyi asztal és szék, amennyi a fogva tartott személyek száma alapján szükséges.⁴³
- A rendszert úgy alakítsák ki, hogy a fogva tartott külföldi állampolgárokat nyílt rendszerben lehessen meglátogatni. A látogatási helyiségekben az idegenrendészeti fogvatartottaknak legyen módjuk arra, hogy nyílt körülmények között találkozhassanak családtagjaikkal és barátaikkal, és a környezet legyen gyermekbarát (legyen játszóhely is gyermekeknek). Ha kivételes esetben úgy döntenek, hogy korlátozásokat kell bevezetni egy adott külföldi állampolgárra vonatkozóan, erről egyéni kockázatfelmérés alapján hozzák meg a döntést.⁴⁴
- Az idegenrendészeti fogvatartottak számára lehetővé kell tenni, hogy hetente többször fogadhassanak látogatókat. Minimálisan azt kell engedélyezni, hogy hetente legalább egy látogatót fogadhassanak egy órára.⁴⁵
- Az idegenrendészeti fogvatartottak számára hozzáférést kell biztosítani számítógépekhez, internetes telefonálási lehetőséggel vagy Skype-pal, és alapvető internetelérhetőséggel.

6. Szakképzett személyzet

- Az idegenrendészeti fogvatartottak számára létrehozott őrzési központokban gondosan megválogatott és megfelelően képzett személyzetet kell alkalmazni.⁴⁶
- A személyzetnek fejlett interperszonális kommunikációs készséggel és kulturális érzékenységgel kell rendelkeznie, tekintettel a fogvatartottak eltérő hátterére. Ezen túlmenően, legalább néhányuknak számottevő nyelvismerettel is rendelkeznie kell.⁴⁷
- Arra is ki kell őket képezni, hogy felismerjék a stresszreakció lehetséges tüneteit, amelyek jelentkezhetnek a fogva tartott személyeknél, és megtegyék a megfelelő intézkedéseket.⁴⁸
- Ha férfi és **női** személyzeti tagok is jelen vannak, az jó hatással lehet a fogva tartás légkörére, és elősegíti bizonyos mértékű normalitás kialakulását a fogva tartás helyén.⁴⁹ Női őrszemélyzet jelenlétét garantálni kell minden olyan intézményben, ahol női fogvatartottak is vannak.⁵⁰
- Egy idegenrendészeti fogva tartásra szolgáló létesítmény légköre ne legyen börtönszerű, ami azt jelenti, hogy az idegenrendészeti fogva tartásra szolgáló létesítmények személyzete ne tartson magánál gumibotot, bilincset vagy paprikaspray-t.⁵¹

⁴¹[„Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság”: 2014-es látogatás 113. bekezdés.](#)

⁴²[„Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság”: 2014-es látogatás 120. bekezdés.](#)

⁴³[Görögország: 2013-as látogatás 72. bekezdés.](#)

⁴⁴[Cseh Köztársaság: 2014-es látogatás 41. bekezdés.Hollandia: 2011-es látogatás 72. bekezdés. Magyarország: 2009-es látogatás 44. bekezdés.Ausztria: 2009-es látogatás 49. bekezdés;](#)

⁴⁵[Németország: 2010-es látogatás 44. bekezdés.](#)

⁴⁶[Luxemburg: 2015-ös látogatás 111. bekezdés; Cseh Köztársaság: 2014-es látogatás 37. bekezdés.](#)

⁴⁷[Luxemburg: 2015-ös látogatás 111. bekezdés; Cseh Köztársaság: 2014-es látogatás 37. bekezdés.](#)

⁴⁸[Luxemburg: 2015-ös látogatás 111. bekezdés; Cseh Köztársaság: 2014-es látogatás 37. bekezdés.](#)

⁴⁹[Görögország: 2013-as látogatás 79. bekezdés.](#)

⁵⁰[Málta: 2004-es látogatás 61. bekezdés.](#)

⁵¹[Norvégia: 2011-es látogatás 38. bekezdés.Letország: 2011-es látogatás 36. bekezdés.](#)

7. Fegyelem, elkülönítés és korlátozó intézkedések

- Ami a fegyelmet illeti, egyértelmű eljárásokat kell formálisan megállapítani és a gyakorlatban alkalmazni; mivel bármilyen szabályozatlan u.n .szürke zóna magában hordozza egy nem hivatalos (és ellenőrizetlen) rendszer kialakulásának kockázatát.⁵² Ezért a CPT azt ajánlja, hogy:
 - állapítsanak meg formális fegyelmi szabályokat az idegenrendészeti jogszabályok alapján fogva tartott külföldi állampolgárokat őrizetben tartó létesítmények vonatkozásában. Ezekben a szabályzatokban biztosítani kell a fogvatartottaknak a jogát, hogy meghallgassák őket azon vétségek ügyében, amelyeket állítólagosan elkövettek, és biztosítani kell számukra a fellebbezés lehetőségét egy magasabb fórumhoz az esetlegesen kiszabott szankciók ellen;
 - világos fegyelmi eljárást kell alkalmazni, amely megadja a fogva tartott személyeknek azt a jogot, hogy írásbeli tájékoztatást kapjanak az ellenük felhozott vádakról, és tanúkat állíthassanak saját védelmükben.⁵³
- Ha elkülönítést alkalmaznak (pl. biztonsági okokból), az érintett külföldi állampolgárnak át kell adni a vonatkozó döntés egy példányát, és tájékoztatni kell arról, hogyan tud az intézkedés ellen egy külső hatósághoz fellebbezni, az elkülönítésnek időkorlátot kell szabni, és létre kell hozni egy külön nyilvántartást (amely teljes körű információkat tartalmaz, így az elkülönítőben való elhelyezés és a távozás dátumát és időpontját, az elkülönítés indokát, stb.).⁵⁴
- Az elkülönítőben elhelyezett fogvatartottaknak pihenési lehetőséget kell biztosítani, azonnali hozzáférést kell lehetővé tenni toaletthez és rendszeres hozzáférést zuhanyzáshoz, valamint napi legalább egy óra kültéri testmozgási lehetőséget és olvasnivalót.⁵⁵
- Aránytalan a kézi bilincs **rutinszerű** alkalmazása, valahányszor az idegenrendészeti fogvatartott elhagyja a fogva tartásra szolgáló létesítményt, például olyankor, ha kórházba szállítják, ; korlátozó eszközök alkalmazásáról egyéni alapon kell dönten, az arányosság elve alapján.⁵⁶

8. Felügyeleti- és panasztételi eljárások

- A fogva tartási létesítmények független felügyelete fontos eleme a helytelen bánásmód megelőzésének, általánosságban pedig a kielégítő fogva tartási feltételek biztosításának. A felügyeleti látogatások csak akkor lehetnek teljesen hatékonyak, ha rendszeresek, és nincsenek előzetes bejelentéshez kötve. Emellett a felügyeleti szervek számára biztosítani kell a lehetőséget arra, hogy négy szemközt interjúkat készíthessenek az illegális migránsokkal, és megvizsgálhassanak minden olyan kérdést, amely a velük való bánásmóddal kapcsolatos (a fogva tartás tárgyi feltételei, a fogva tartással kapcsolatos nyilvántartások és más dokumentációk, a fogva tartott személy jogainak gyakorlása, egészségügyi ellátás, stb.).⁵⁷

⁵²[Málta: 2004-es látogatás 64. bekezdés.](#)

⁵³[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 88. bekezdés; Ukrajna: 2009-es látogatás 71. bekezdés. Bulgária: 2008-as látogatás 44. bekezdés. Franciaország: 2006-os látogatás 76. bekezdés.](#)

⁵⁴[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 88. bekezdés; Ukrajna: 2009-es látogatás 71. bekezdés. Bulgária: 2008-as látogatás 44. bekezdés. Franciaország: 2006-os látogatás 76. bekezdés.](#)

⁵⁵[Ukrajna: 2009-es látogatás 71. bekezdés. Bulgária: 2008-as látogatás 44. bekezdés.](#)

⁵⁶[Hollandia: 2011-es látogatás 56. bekezdés. Málta: 2004-es látogatás 67. bekezdés.](#)

⁵⁷[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 89. bekezdés.](#)

- A hatékony panaszkezelési eljárások alapvető biztonsági garanciákat jelentenek az idegenrendészeti őrizetben elkövetett bántalmazások ellen. Ami a panaszkezelési eljárásokat illeti, az idegenrendészeti fogvatartottaknak szabad hozzáféréssel kell rendelkezniük ezekhez, belső és külső panaszkezelésnél egyaránt, és lehetővé kell tenni a számukra, hogy bizalmasan tudjanak kapcsolatba lépni egy megfelelő panaszkezelő hatósággal.⁵⁸

9. Megfelelő egészségügyi ellátás

- Valamennyi újonnan érkezett fogvatartott orvosi vizsgálata egyaránt szolgálja a fogvatartottak és a személyzet érdekeit, különösen azoknak az azonosítása céljából, akik önsértést követhetnek el, valamint a fertőző betegségek kiszűrése és mindenféle sérülés időben történő nyilvántartásba vétele céljából.⁵⁹
- Minden újonnan érkezett fogvatartottnak átfogó orvosi vizsgálaton kell átmennie (beleértve a fertőző betegségek kiszűrését is), amelyet orvosnak, vagy orvos felügyelete alatt álló szakképzett ápolónak kell elvégeznie, a létesítménybe való megérkezés után a lehető leghamarabb.⁶⁰
- A fogvatartott orvosi vizsgálatáról készített nyilvántartásnak, akár újonnan érkezetről van szó, akár nem, tartalmaznia kell a következőket:
 - (i) az objektív orvosi leletek teljes leírása, alapos vizsgálat nyomán;
 - (ii) azoknak a közléseknek a leírása, amelyeket az érintett személy tett az orvosi vizsgálattal kapcsolatosan, beleértve azt is, ha valamilyen bántalmazásra panaszkodott;
 - (iii) az orvos megfigyelései az (i) és a (ii) pontokra vonatkozóan, jelezve, hogy objektív orvosi lelet megerősíti-e az esetleges állításokat.

Emellett minden vizsgálat eredményét, beleértve a fent említett állításokat és az orvos megfigyeléseit is, a fogvatartott és ügyvédje rendelkezésére kell bocsátani.⁶¹

- Valahányszor olyan sérüléseket találnak, amelyek alátámasztják a fogva tartott személy állításait arról, hogy bántalmazták (vagy amelyek bántalmazást valószínűsítenek akkor is, ha nincsenek ilyen állítások), az információkat azonnal és rendszerszerűen az illetékes ügyész tudomására kell hozni, függetlenül az érintett személy kívánságától.⁶²
- Az orvosi titoktartást ugyanúgy be kell tartani, mint a kívülágban; különösen tilos az illegális migránsok orvosi adatait nem egészségügyi személyzeti tagok számára elérhetővé tenni, hanem azokat az ápoló vagy orvos köteles elzárva tartani. Mi több, minden egészségügyi vizsgálatot úgy kell lefolytatni, hogy azt az őrszemélyzet tagjai ne hallhassák, és - hacsak az érintett orvos az adott esetben másként nem kérte - ne is láthassák.⁶³

⁵⁸[Egyesült Királyság: 2012-es látogatás 136. bekezdés.Spanyolország: 2011-es látogatás 97. bekezdés.](#)

⁵⁹[Svédország: 2015-ös látogatás 37. bekezdés.](#)

⁶⁰[Svédország: 2015-ös látogatás 37. bekezdés.](#)

⁶¹[Ausztria: 2014-es látogatás 46. bekezdés.](#)

⁶²[Ausztria: 2014-es látogatás 46. bekezdés.](#)

⁶³[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 92. bekezdés.](#)

- Legalább egy, elismert ápolói végzettséggel **rendelkező** személynek napi rendszerességgel jelen kell lennie minden olyan központban, ahol fogva tartott illegális migránsok vannak. Ennek a személynek a feladata az újonnan érkezettek iniciális egészségügyi szűrővizsgálatának a lefolytatása (különösen is fertőző betegségekre, így a tuberkulózisra vonatkozóan), az orvossal való személyes találkozásra irányuló kérések fogadása, gondoskodás a felírt gyógyszerek **beszerzéséről** és kiosztásáról, az egészségügyi dokumentáció vezetése és az általános higiéniai szabályok betartásának felügyelete.⁶⁴
- Ha az orvosi- és/vagy ápolószemélyzet egyik tagja sem tud megfelelő diagnosztikai értékelést végezni nyelvi problémák miatt, késedelem nélkül a rendelkezésükre kell bocsátani egy szakképzett tolmácsot.⁶⁵
- A fogva tartott illegális migránsokat teljes körűen tájékoztatni kell a részükre felajánlott **kezelésről**.⁶⁶
- A fogvatartottak számára megfelelő hozzáférést kell biztosítani pszichológiai segítségnyújtáshoz és pszichiátriai gondozáshoz.⁶⁷ Ezen túlmenően, eljárásokat kell alkalmazni és képzést kell nyújtani az önsértések és az öngyilkosságok megelőzésére.⁶⁸

10. Sérülékeny személyek (különös tekintettel a gyermekekre) gondozása

- Olyan speciális **szűrési** eljárásokat kell alkalmazni, amelyek a kínzás áldozatainak és más, sérülékeny helyzetben lévő embereknek az azonosítását célozzák, és megfelelő gondozást kell biztosítani a számukra. Ezen a téren a CPT-nek az az álláspontja, hogy érdemi alternatívákat kell alkalmazni a fogva tartás helyett bizonyos, sérülékeny kategóriába tartozó személyek esetében. Ezek a kategóriák magukban foglalják, egyebek mellett, a kínzás áldozatait, az emberkereskedelem áldozatait, a várandós nőket és a szoptató anyákat, a kisgyermekes családokat, az idős és a fogyatékkal élő személyeket.⁶⁹
- A CPT emlékezet saját álláspontjára, miszerint mindent el kell követni annak érdekében, hogy **elkerülhető** legyen a gyermekkorú illegális migránsok szabadságtól való megfosztása.⁷⁰
- Ha, kivételes esetben, gyermekeket a szüleikkel közösen tartanak **őrizetben** azonos fogvatartási központban, a szabadságtól való megfosztás időtartama a lehető legrövidebb kell, hogy legyen. Az anyát (vagy más elsődleges gondviselőt) és a gyermeket együtt kell őrizetben tartani egy olyan létesítményben, ahol gondoskodnak a sajátos igényeikről.⁷¹

⁶⁴[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 91. bekezdés.](#)

⁶⁵[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 92. bekezdés.](#)

⁶⁶[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 92. bekezdés.](#)

⁶⁷[Finnország: 2014-es látogatás 36. bekezdés.](#)

⁶⁸[Görögország: 2015-ös látogatás 117. bekezdés.](#)

⁶⁹[Magyarország: 2015-ös látogatás 51. bekezdés; Dánia: 2014-es látogatás 77-79. bekezdés; Ciprus: 2013-ös látogatás 33. bekezdés; Egyesült Királyság: 2012-es látogatás 132. és 133. bekezdés.](#) [19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 75. és 76. bekezdések; Málta: 2008-ös látogatás 68. bekezdés.](#)

⁷⁰[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 97. bekezdés.](#)

⁷¹[Ciprus: 2013-as látogatás 36. bekezdés; Cseh Köztársaság: 2014-es látogatás 32. bekezdés.](#)

- A CPT egyetért az Egyesült Nemzetek Gyermekjogi Bizottságával, amely úgy véli, hogy „a [gyermek jogairól szóló] egyezmény 37. cikkének az alkalmazása során valamint a gyermek legjobb érdekeinek a szolgálatát előíró alapelv értelmében, a **kísérő** nélküli vagy a **kísérőiktől** elszakadt gyermekeket általános szabályként nem szabad fogva tartani. A fogva tartást nem lehet elrendelni kizárólag azon az alapon, hogy a gyermeknek nincs kísérője, vagy attól elszakadt, vagy migráns illetve engedélyes a státusza, vagy nincs ilyen státusza.”⁷² Ezen túlmenően, az Európa Tanács különböző testületei, úgymint a Parlament Közgyűlése⁷³ és az Emberi Jogok Biztosá ⁷⁴ is kimondták, hogy a kísérő nélküli gyermekeket nem szabad fogva tartani.⁷⁵
- Ha a hatóságok tudomást szereztek egy **kísérő** nélküli kiskorú jelenlétéről, a lehető leggyorsabban szakképzett, ezzel a tevékenységgel hivatásszerűen foglalkozó személynek kell elbeszélgetnie a gyermekkel olyan nyelven, amelyet a gyermek megért. Felmérést kell készíteni a gyermek sajátos **sérülékenységéről**, amelyek a korával, az egészségi állapotával kapcsolatosak, továbbá a pszichoszociális tényezőkről és egyéb protektív szükségleteiről (beleértve azokat is, amelyek erőszak, emberkereskedelem vagy trauma nyomán keletkeztek).⁷⁶ Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy elősegítsék a fogva tartási létesítményből való azonnali elbocsátását és az elhelyezését egy számára alkalmasabb gondozási intézményben.⁷⁷
- A szabadságától megfosztott **kísérő** nélküli vagy **kísérőitől** elszakadt gyermek számára azonnal és ingyenesen biztosítani kell jogi és más alkalmas segítséget, beleértve gyám vagy jogi **képviselő** kijelölését is,⁷⁸ aki tájékoztatja a jogi helyzetéről és hatékonyan védi az érdekeit. Felülvizsgálati mechanizmusokat is be kell vezetni annak a monitorozására, hogy a gyámság folyamatosan megfelelő minőségű legyen.⁷⁹
- Gyermekeket kizárólag olyan központokban szabad fogva tartani, ahol gondoskodnak sajátos **igényeikről**, és ahol a személyzet megfelelően képzett férfiakból és nőkből áll.⁸⁰
- A kihasználás kockázatának korlátozása érdekében kifejezetten olyan **lakókörletekről** kell gondoskodni, amelyek alkalmasak gyermekek számára, elkülönítve a felnőttektől, hacsak úgy nem ítélik, hogy nem ez a megoldás szolgálná a legjobban a gyermek érdekeit. Ez például olyankor állhat fenn, ha a gyermek a szülei vagy más közeli hozzátartozói társaságában van. Ez esetben mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy elkerüljék a család szétszakítását.⁸¹
- A szabadságuktól megfosztott gyermekek számára egy sor konstruktív tevékenységet kell felkínálni (különös tekintettel arra, hogy a gyermek folytathassa iskolai tanulmányait).⁸²

⁷²Gyermekjogi Bizottság, 6. sz. (2005) Kommentár a kísérő nélküli vagy a kísérőiktől elszakadt gyermekekkel való bánásmód a származási országukon kívül, CRC/GC/2005/6, 2005. szeptember 1., 61. bekezdés.

⁷³ Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése, 1707 (2010) sz. határozat, a menedékkérők és illegális migránsok fogva tartásáról Európában, 2010. január 28., 9.1.9 bekezdés, és 2020 (2014) sz. határozat alternatívákról gyermekek idegenrendészeti őrizetével szemben, elfogadva 2014. október 3-án, 3. bekezdés.

⁷⁴ Az Emberi Jogok Biztosá, állásfoglalások a kiskorú migránsok jogairól illegális helyzetben, CommDH/Állásfoglalás 2010)6, 2010. június 25.

⁷⁵[Finnország: 2014-es látogatás 29. bekezdés.](#)

⁷⁶[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 98. bekezdés.](#)

⁷⁷[Dánia: 2014-es látogatás 77. bekezdés.](#)

⁷⁸[„Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság”: 2014-es látogatás 122. bekezdés.](#)

⁷⁹[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 98. bekezdés.](#)

⁸⁰[Görögország: 2015-ös látogatás 108. bekezdés.](#)

⁸¹[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 100. bekezdés.](#)

⁸²[19. Általános jelentés a CPT tevékenységeiről, 99. bekezdés.](#)